

vooraan

‘Ons enige misdrijf was dat wij inheemse kinderen waren’

CANADA De macabere vondst van de anonieme graven van inheemse kinderen bij voormalige katholieke kostscholen zet Canada in rep en roer. Vier branden in kerken houden daarmee mogelijk verband. ‘Wij wisten al jaren dat die horror niet gelogen was.’

Na de brand in twee oude houten kerken, vorigeweek, gingen afgelopen weekend nog eens twee kerken in vlammen op in het westen van Canada. De schok, het verdriet en het ongeloof zijn groot, na de recente ontdekking van alweer een groot anoniem graf bij een voormalige kostschool van de katholieke kerk. Vorige week vond een inheemse organisatie de resten van 751, vooral inheemse, kinderen op het terrein van een voormalige katholieke school. Die macabere ontdekking kwam luttele weken nadat de resten van 215 kinderen waren gevonden op een ander vroeger schoolterrein.

Decennialang werden First Nation-kinderen, de oorspronkelijke bewoners van Canada (nu 1,7 miljoen burgers, zo’n 4,9 procent van de bevolking), weggerukt van bij hun families en naar kostscholen gestuurd die meestal door kerken werden bestuurd. Daar werden de kinderen ondergebracht in een gedwongen assimilatieprogramma. Het werd hen verboden hun eigen taal te spreken en hun culturele tradities te eren.

Ziekte en fysiek, emotioneel en seksueel misbruik waren er schering en inslag. De kinderen werden er vanaf 1883 naartoe gestuurd, de laatste scholen sloten pas rond 1996. In totaal liepen er zo’n 150.000 kinderen school in de kostscholen, en Canada’s Waarheids- en Verzoeningscommissie concludeerde dat minstens 4.100 van hen er ‘verdwenen’, en dus zeer vermoedelijk stierven. Maar Murray Sinclair, een oud-rechter die de commissie voorzat, schat hun werkelijke aantal op ruim 10.000. Veel kinderen keerden nooit terug naar huis.

Babylijkjes verbrand

De recent ontdekte gruwel maakt veel los in Canada. Maar er is een groot verschil tussen de reacties van de inheemse Canadezen en van de niet-inheemse Canadezen, zegt Nahanni Fontaine, aan de telefoon vanuit Winnipeg, in de provincie Manitoba. Fontaine, parlamentslid in Manitoba, komt uit de First Nation-gemeenschap. Haar grootouders overleefden een verblijf in een kostschool. ‘Voor niet-inheemse Canadezen komt dit rauwe nieuws als een harde klap. We krijgen veel berichten van solidariteit’, zegt ze. ‘Maar mijn volk is niet geschokt, wij zijn in diepe rouw. Via de getuigenissen van wie de kostscholen heeft overleefd, weten wij al jaren wat zich daar heeft afgespeeld. Sommige leerlingen moesten zelfs helpen dode kinderen te begraven.’ Andere voormalige leerlingen beschreven hoe de lijkjes van baby’s – van meisjes die door priesters en monniken zwanger waren gemaakt – werden verbrand.

Dat de anonieme graven zijn

Bij de voormalige katholieke kostschool in Kamloops werden de resten van 215 inheemse kinderen gevonden. © getty images

Chief Bobby Cameron. © rr

Nahanni Fontaine. © rr

ontdekt, noemt Fontaine een belangrijke stap: ‘Omdat het bewijs levert bij de mondelinge overlevering. De overlevenden hebben niet zomaar iets beweerd.’

Daar sluit chief Bobby Cameron, van de federatie van First Nation-volkeren in de provincie Saskatchewan, zich bij aan: ‘Ons enige misdrijf was dat wij inheemse kinderen waren. Wij horen die horrorverhalen nu al zoveel jaren, maar de regering heeft ons niet eerder geloofd. Nu is er bewijs’, zegt hij aan de telefoon. In Saskatchewan heeft de inheemse gemeenschap zelf het tweede, tot hiertoe grootste, graf ontdekt. ‘Dit is nog maar het begin. We zoeken verder met radartechnologie. De kinderen wachten tot wij hen zullen vinden.’

De First Nation-gemeenschap die het tweede anonieme graf heeft ontdekt, behoort tot chief Camerons federatie. De kostscholen sloten in de jaren 90. Waarom heeft de ontdekking van de eerste graven zo lang geduurd? ‘De wonde was lange tijd rauw, en het trauma was te groot’, zegt de chief. ‘Maar nu zetten we door.’

Vermoedelijk is er een verband tussen dat trauma en die rauwe pijn, en de recente branden in nu al vier kerken. Cameron gaat liever niet dieper op de branden in: ‘Ik weet er niet veel over. Wat wil je dat ik zeg? De mensen zijn verdrietig

en boos.’ Hij spreekt liever over de zoektocht naar Canada’s verdwenen kinderen. Eindelijk voelt de chief zich gesteund door de provinciale en federale overheden, die samen 7 miljoen Canadese dollar vrijmaken om te zoeken naar begraven kinderen. ‘Dat bedrag is een goed begin. Het is ook positief dat bedrijven ons nu gratis apparatuur aanbieden om mee te zoeken.’

‘Wij horen die horrorverhalen nu al zoveel jaar, maar de regering heeft ons niet eerder geloofd’

Chief Bobby Cameron
First Nation-volkeren

Toch is nog steeds niet iedereen mee, werpt Nahanni Fontaine tegen. ‘Een priester zei vorige week nog in zijn kerk dat de kostscholen goed werk hebben verricht’, zegt het parlamentslid.

De First Nation-volkeren zijn nu zelf naar de graven aan het zoeken, net zoals ze ook zelf al het voorbereidende werk voor Canada’s Waarheids- en Verzoeningscommissie hebben gedaan, zegt Fontaine. ‘Die commissie, die in 2008 is opgericht, deed veel goeds.

Voor het eerst werden de getuigenissen over de gruwelijke geschiedenis van onze gemeenschap officieel vastgelegd. Maar de commissie formuleerde ook 94 aanbevelingen voor concrete actie. Vandaag is slechts een fractie daarvan uitgevoerd.’

Politieke ‘topprioriteit’

Toen Justin Trudeau in 2015 premier van Canada werd, belofte hij van die aanbevelingen een topprioriteit te maken. Toch ging de uitvoering ervan traag, mede omdat sommige aanbevelingen niet onder de bevoegdheid van de federale regering vielen. Trudeau zei ‘verschrikkelijk bedroefd’ te zijn door de ontdekking van het tot hiertoe grootste graf. De Canadese premier riep paus Franciscus al in 2017 op formeel excuses aan te bieden aan de inheemse gemeenschap. Die bleven tot vandaag uit.

In tegenstelling tot het Vaticaan hebben verschillende kerkleiders in Canada niet geaarzeld om zich te excuseren. Fontaine vindt formele excuses van de top van de katholieke kerk wel het minste: ‘De kerk zou ook de archieven van de scholen beschikbaar moeten stellen. Maar bovenal verwacht ik dat wie zulke misdrijven heeft gepleegd en nog leeft, daarvoor in een rechtbank verantwoording aflegt.’

Ine Roos